

АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У СУСПІЛЬСТВІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті подано інформацію сутність політичної влади та її роль у суспільстві. Дано визначення "політична влада", визначено її особливості, форми та функції, показано роль соціальних норм та цінностей як невід'ємних характеристик категорії влади.

Ключові слова сутність влади, політична влада, держава, політика, соціальні норми та цінності, громадська думка

Abstract

The article provides information on the essence of political power and its role in society. The definition of "political power" is given, its features, forms and functions are defined, the role of public opinion in the process of democratization of power is shown.

Keywords: power, political power, state, politics

Вступ

Політична, державна влада відіграє визначальну роль у політичній системі суспільства. Насамперед дамо загально соціологічне визначення влади.

Влада – це реальна здатність суб'єкта соціального життя (соціуму) здійснювати свою волю, впливати на діяльність, поведінку людей за допомогою певних засобів – авторитету, права, насильства.

Соціальна система влади створює цілісність, до якої входять її підсистеми – політична, економічна, правова та ін. У суспільному житті всі вони взаємопов'язані. Всі вони втілюють волю певної спільності — класу чи соціальної групи. У соціальній системі влади особливе місце посідає політична влада.

Політична влада — реальна здатність соціальної спільності, індивіда до виявлення своєї волі у політиці на основі осмисленого політичного інтересу.

До особливостей політичної влади можна віднести:

1. Здатність, готовність суб'єкта влади виявити політичну волю. Підкреслюючи значення волевиявлення суб'єкта влади, слід зазначити, що його не можна абсолютизувати, оскільки це призводить до волюнтаризму в політиці.

Що таке волюнтаризм у політиці? Це якщо воля суб'єкта розглядається як головний фактор політики і спрямовується на довільне вирішення політичних проблем. Волюнтаризм пов'язаний з перебільшенням ролі і значення політичної влади у суспільному житті, наділенням її безмежними властивостями при регулюванні і змінах соціальних умов.

2. Охоплення всього політичного простору взаємодією різних політичних суб'єктів. Влада — засіб, за допомогою якого суб'єкти влади здійснюють політичний вплив на суспільство в цілому. Він може бути прямим або непрямим, відкритим або прихованим, з використанням засобів насильства (включаючи військово-політичні) або ненасильницьким, коротко- або довгостроковим. Використання політичною системою такого засобу, як влада, залежить від рівня зрілості її елементів — держави, політичних партій, рухів, інших громадських об'єднань, правильності їхньої політичної стратегії і тактики у внутрішній і зовнішній політиці, здатності сприяти суспільному. прогресу.

3. Наявність політичних організацій, через які суб'єкт політичного волевиявлення здійснює політичну діяльність.

4. Осмислення політичного інтересу і політичних потреб.

5. Забезпечення соціального панування в суспільстві суб'єкта політичної влади [1].

Політична влада як суспільне явище має багатовимірну структуру. Простір політичної влади задається насамперед трьома вимірами.

Перший вимір — це "вісь представництва". Зміст її становить приналежність політичного суб'єкта до тієї соціальної спільності, інтереси якої він виражає.

Політична влада в суспільстві, що здійснюється у різних формах структурними елементами політичної організації суспільства, втілює політичний інтерес певних класів, соціальних груп, націй. Тільки з'ясування змісту політичного інтересу і пов'язаних з ним політичних потреб дає можливість зрозуміти, в чий інтерес здійснюється влада і який механізм такого здійснення.

Другим виміром влади є "інституціональна вісь". Вона поєднує у собі різноманітність відносин політичного суб'єкта із соціальними інститутами суспільства і елітою, яка знаходиться при владі. Щоб зміцнити своє становище, політичний суб'єкт змушений налагоджувати стосунки з іншими політичними суб'єктами незалежно від того, хоче він цього чи ні, оскільки за кожним з них стоять певні організації й інститути. Становище політичного суб'єкта може бути стійким лише тоді, коли він узгоджує певною мірою свої дії з елітою (відкритою чи закритою), яка знаходиться при владі. Так еліта диференціює ціль, виконуючи функції соціального управління і легітимізації основних цінностей суспільства.

Третій вимір, влади становить "вісь політичної діяльності". Це різного роду практика, техніка прийняття і виконання рішень, тобто способи вирішення суб'єктом політичних проблем, що постають перед суспільством.

Ці три виміри простору політичної влади дають змогу визначити координати політичного суб'єкта, його активність, здатність до стратегії політичного маневрування [2].

Особливості

публічний характер;

монополія на наявність спеціального апарату примусу, засобів організованого і законодавчо інституційованого на сильства;

наявність певного територіального простору, на який поширюється державний суверенітет, що визначає межі державної влади;

монополія на правове, юридичне закріплення влади;

обов'язковість владних розпоряджень для всього населення.

Роль влади у суспільстві

Влада може відігравати роль дестабілізатора функціонування політичної системи суспільства, його політичного життя. Це відбувається за умови, коли стара влада втрачає можливість управління країною і її накази не діють на тих, ким раніше вона керувала, або коли нова влада ще не повністю склалась, не має підтримки з боку більшості населення, їхніх організаційних структур, а її накази не мають сили закону. В ситуації нестабільності у суспільстві і нестабільності у функціонуванні політичної його системи добре організована політична сила може захопити владу. Отже, функціонування влади у політичній системі є чинником і умовою її саморозвитку і розвитку всіх інших елементів політичної системи. Влада пов'язує в єдину систему всі політичні структури. Виступаючи в демократично організованому суспільстві як законодавча, виконавча, судова, влада є гарантом політичного розвитку, ефективності політики в життєдіяльності всього суспільства [3].

Висновок.

Отже, в результаті проведеного дослідження було визначено, що політична влада - один з найважливіших проявів влади, що характеризується реальною здатністю певної соціальної спільності (класу, страту, нації або іншої соціальної спільності), а також індивідів, які відображають її інтереси, здійснювати, реалізувати свою волю за допомогою політики і правових норм. Політична влада характеризується вольовим характером відносин, які мають елемент примусу, і пов'язана з існуванням більш або менш стійкого колективу. Вона також тісно пов'язана з економічною владою. У цілому слід відзначити, що функціонування політичної влади — складний процес, який базується на усвідомленні соціальних інтересів. Воно необхідне для того, щоб зуміти винести рішення, адекватні ситуації, а також ті, що в майбутньому служитимуть інтересам різних соціальних груп.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Політологія. [Підручник] // За загальною редакцією проф. Кремень В. Г., проф. Горlach М. І. – Харків: Друкарський центр «Єдиногор», 2001.-640с.
2. Чумаченко О. В. Влада як одна із найважливіших категорій політології, її норми та цінності [Електронний ресурс] / О. В. Чумаченко, А. В. Слободянюк // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - 2017.

3. Слободянюк А. В. Проблеми визначення сутності влади в сучасних західних концепціях [Текст] А. В. Слободянюк // Українська культура в іменах і дослідженнях: наук. записки Рівненськ. держ. ін-ту культури. - Рівне, 1998. - Вип. III. - 63-67 с.
4. Слободянюк А. В. Соціальні норми та цінності як невід'ємні характеристики категорії влади [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія "Соціологія. Психологія. Педагогіка". - Вип. 9. - Київ, 2000. - С. 5-7.

Крижанівський Сергій Сергійович — студент групи Уб-17б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: **fm.ub17bkryzhansvsky@gmail.com**;

Слободянюк Анатолій Володимирович — кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, завідувач лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету.

Sergey Krizhanovsky - student of the Ub-17b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: **fm.ub17bkryzhansvsky@gmail.com**.

Slobodyanyuk Anatoly V— PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, head of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University.